

Για τη λειτουργική τάξη και παράδοση της Μεγάλης Εκκλησίας

Ορθοδοξία / Θεία Λατρεία

Νεκτάριος Ν. Θάνος, Πρωτοψάλτης Ι. Μ. Νικοπόλεως και Πρεβέζης, ΜΑ Θεολογίας

Είναι γεγονός πως όσοι αισθάνονται Ρωμηοί, είτε γνωρίζουν τη σημασία της λέξης αυτής είτε όχι, αισθάνονται ότι η καρδιά του Γένους μας χτυπά στην Κωνσταντινούπολη. Δεν αναφέρομαι σε κάποιο νοσταλγικό συναίσθημα σχετικό με τον ένδοξο βυζαντινισμό μας, που θα έλεγε και ο ποιητής, αλλά σε μια σχέση σχεδόν κρυπτογραφημένη στην αλυσίδα του εθνικού και προσωπικού μας DNA.

Πολλά, άπειρα μπορεί να πεί κάποιος για την Πόλη, για το παρελθόν, για το παρόν, για το μέλλον. Λόγω της ψαλτικής μου ιδιότητας, και κυρίως διότι η σχέση μου με την Εκκλησία και τα ιερά γράμματα γεννήθηκε στο αναλόγιο του μικρού ορεινού χωριού που γεννήθηκα και μεγάλωσα, θα ήθελα να σταθώ σε κάποιες συνιστώσες της θείας λατρείας, όπως αυτή τελεσιουργείται στον Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό. Δεν θα σταθώ σ' αυτόν καθαυτόν τον λειτουργικό τύπο, αλλά θα επιχειρήσω να διεισδύσω πίσω απ' αυτόν, φτάνοντας στις αρχές, στην γεννήτρια αυτού που θαυμάζουμε, που ακούμε, που «γευόμεθα» οσάκις εκκλησιαζόμαστε εκεί η παρακολουθούμε μέσω τηλεοπτικών μεταδόσεων.

Το Οικουμενικό Πατριαρχείο και οι φορείς του (ο Οικουμενικός Πατριάρχης και οι περί αυτόν) σεβόμενοι την Ιστορία, τιμούν το χθες, ως ρίζα του σήμερα και ως τροφή του αύριον. Δεν κραυγάζουν νεοελληνικώ τω τρόπω: «Μετά από μένα, ας γίνει ο,τι θέλει.», αλλά μαθητεύουν στην Ιστορία, προκειμένου να εξαγάγουν το βέλτιστο δυνατόν, για να μνησθούμε και του Χαλκηδόνης Μελίτωνος. Ιδίως στο λατρευτικό πεδίο ακολουθούν άπαντες, από του Πατριάρχου έως των νεωκόρων, το παραδεδομένο, αυτό που τους πιστοποιεί ως μετόχους και φορείς της παραδόσεως. Η λατρευτική πράξη του Φαναρίου είναι φιλοκαλία μετ' ευτελείας, είναι απόρριψη παντός περιττού, η οποία και συνιστά ορθόδοξο ήθος. Η τήρηση του λειτουργικού τύπου - του όποιου λειτουργικού τύπου - δεν έχει να κάνει με

τυπολατρική διάθεση, αλλά συνιστά σεβασμό της παράδοσης, σεβασμό των διακριτών ρόλων όλων των συντελεστών της ακολουθίας: νεωκόρων, ψαλτών, διακόνων, εφημερίων, επισκόπων, του Πατριάρχου. Όλοι λειτουργούν μέσα σε μια τελετουργική αρμονία, χωρίς κάποιος, οποιοσδήποτε, ακόμη και αυτός ο Πατριάρχης να επισκιάζει ή να υποβαθμίζει τον ρόλο και την παρουσία των υπολοίπων. Εκεί η βούληση, ο χαρακτήρας, η ιδιορρυθμία, ακόμη και η κόπωση του Προεστώτος δεν ματαιώνουν μήτε μεταβάλλουν τον λειτουργικό τύπο. Εκεί οι ψάλτες δεν ψάλλουν αυτιστικά μηδέ οι λειτουργοί εκφωνούν «μερακλήδικα»... Γι' αυτό και μετά από κάθε ακολουθία στο Φανάρι νιώθεις ειρήνη, διότι ακριβώς αυτόν τον σκοπό έχει το Τυπικό στην ακολουθία: καταπολεμά την είτε λόγω ευλάβειας υπερβολή είτε λόγω ασχετωςσύνης αυθαιρεσία και γεννά ειρήνη πρώτα στις ψυχές των παραγόντων της θείας λατρείας και ακολούθως των εκκλησιαζομένων. Στο σημείο αυτό θα ήταν παράλειψη να μην αναφερθούμε στα εύσημα που εισέπραξε η Πατριαρχική Αυλή απ' όλους όσοι παρακολούθησαν -και λόγω των κλειστών για τους πιστούς ναών εξαιτίας του κορωνοϊού, ήταν πάρα πολλοί αυτοί- τις τηλεοπτικές μεταδόσεις των ιερών ακολουθιών της Μεγάλης Εβδομάδος. Τολμώ να πω πως το Φανάρι έβγαλε ασπροπρόσωπη, κατά το κοινώς λεγόμενο, την ελληνόφωνη Ορθοδοξία, με την λειτουργική του ευπρέπεια, την μακράν πάσης επιδείξεως, προχειρότητας, συναισθηματισμών, υπερβολών και αταξιών.

Είναι σαφές πως κέντρο της ορθόδοξης ζωής είναι ο ναός και τα εν αυτό

τελούμενα. Και αυτό γιατί προεικονίζει και οικοδομεί την αιώνια σχέση μας με τον λατρευόμενο Κύριο. Είναι επίσης γεγονός πως η λειτουργική κατάσταση μιάς Ενορίας η μιάς Μονής καθώς και η στάση κάθε πιστού, κληρικού η λαϊκού μέσα στην λατρεία αρκεί για να φανερώσει το εκκλησιαστικό του ήθος. Όλα κρίνονται και αναδεικνύονται στην λατρεία: ο σεβασμός η η αυθάδειά μας, η γνώση η η άγνοιά μας, η εκκλησιαστικότητα η η εγωκεντρικότητά μας· σε τελική ανάλυση, το ορθόδοξο η όχι φρόνημά μας. Μέσα στα πλαίσια αυτά φρονούμε πως είναι ώρα πλέον το Φανάρι να ξαναγίνει κέντρο της φυλής μας, τουλάχιστον λειτουργικά. Όχι για να μιμηθούμε απαραίτητα τον λειτουργικό του τύπο και τις όποιες ιδιαιτερότητες, αλλά κυρίως για να μιμηθούμε σε λειτουργικό ήθος, σεμνό και απέριττο· όχι για να εγγραφούμε σε άϋλες φιλοπατριαρχικές δέλτους, ανθρωπαρεσκεία κινούμενοι, αλλά για να συνδεθούμε εκ νέου με την αρχοντιά της Ανατολής, που δυστυχώς απωλέσαμε αποδημήσαντες «εις χώραν μακράν»...

Στο σημείο αυτό πρέπει να υπενθυμίσουμε, πως μέσα από την θεία λατρεία η Εκκλησία ασκεί παιδαγωγική και μάλιστα την ουσιαστικότερη, την βαθύτερη, την αποτελεσματικότερη, αφού χειραγωγεί τα μέλη της στην ευσέβεια, δηλ. στον τρόπο σχέσης με τον Κύριό τους. Πως άραγε θα παιδαγωγήσει τον λαό του Θεού ο κληρικός που λειτουργικά άγεται και φέρεται από τον ανεξέλεγκτο λογισμό του - με την νηπτική έννοια; Πως ο Προεστώς θα εμψυχήσει στους υφισταμένους του παντός βαθμού κληρικούς σεβασμό στην θεία λατρεία και στην παράδοση; Πως είναι δυνατόν, να ασκηθεί παιδαγωγική μέσα από φθηνούς συναισθηματισμούς και λοιπά «σχέδια» -κατά την τρέχουσα εκκλησιαστική αργκό...; Η ορθή (λειτουργική) αγωγή συνιστά γέννηση, και προοιωνίζει αύριον εύκλειας και όχι (κατά κόσμον) παρακμής της Εκκλησίας.

Ας γνωρίζουμε πάντως πως ο Θεός δυσωπείται· η Ιστορία ποτέ... Και σύμφωνα με τον σεβασμό που της αποδίδουμε, θα μας κατατάξει αναλόγως. Αλανθάστως...

Είθε διά της αεί μαθητείας στο λειτουργικό φρόνημα του Ιερού Κέντρου (απάντων των Ρωμηών) να διακριθούμε επ' ευσεβεία και λειτουργική σεμνότητα.

Γένοιτο!

Πηγή: <https://fanarion.blogspot.com>

<https://bit.ly/2ME6KGn>